

Rīgā, 08.04.2021. Nr.2-10/____

Ministru prezidentam
Ministru kabineta locekļiem
Finanšu ministrijai
rrf@fm.gov.lv

Par atkārtotu Latvijas Atveseļošanas un noturības mehānisma (ANM) plāna projekta izvērtējumu

Latvijas Darba devēju konfederācija (turpmāk – LDDK) ir atkārtoti izvērtējusi š.g. 9.februārī izskatīšanai Eiropas Komisijai (turpmāk – EK) iesniegto un sabiedriskajai apspriešanai nodoto Latvijas Atveseļošanas un noturības mehānisma (ANM) plāna projektu, **konceptuāli iebilst tā tālākai virzībai esošajā redakcijā un aicina atkārtot sarunas ar nozaru ministrijām un sociālajiem partneriem par katru plāna sadaļu.**

Pateicamies par sniegto iespēju piedalīties Finanšu ministrijas (turpmāk – FM) organizētajās Eiropas Savienības struktūrfondu un Kohēzijas fonda tematiskajās diskusijās no š.g. 8.-12.martam par darbības programmām 2021.–2027.gadam un ANM plānu. Pateicamies par sniegto iespēju piedalīties nozaru ministriju sanāksmēs ar EK par ANM plānu no 24.februārim līdz 24.martam un iepazīties ar EK tehniskajiem komentāriem par ANM plāna projektu. Pateicamies par sniegto iespēju piedalīties FM organizētās darba grupas sanāksmēs no 4.marta līdz 6.aprīlim, kas izveidota ANM plāna izstrādes ietvaros, lai vienotos par nepieciešamajiem precizējumiem ANM plānā, ņemot vērā EK sniegtos komentārus, un iepazīties ar ministriju viedokli par plāna projektu.

Tomēr secinām, ka gan augstākminētais līdzdalības formāts, gan formālās konsultācijas ar sociālajiem partneriem un sadarbības partneriem FM rīkoto tematisko diskusiju ietvaros no 2020.gada 10.līdz 14.decembrim, neliecina, ka ir plānotas izmaiņas ANM plānā, kas ņemtu vērā vismaz dažus no būtiskajiem LDDK kā sociālā partnera paustajiem viedokļiem (sk. 1.pielikumu).

LDDK ir veikusi detalizētu analīzi par ministriju izstrādātā ANM plāna programmām (reformu un investīciju virzieniem), izmaksām un sasniedzamajiem rezultatīvajiem rādītājiem. Piedāvājam iepazīties ar LDDK izvērtējumu, vai attiecīgais ANM plāna pasākums ir atbalstāms, vai par to ir nepieciešamas diskusijas vai arī ir konceptuāli noraidāms plānoto izmaksu, īstenošanas mehānisma vai rezultatīvo rādītāju pozīcijās (sk. 2.pielikumu).

Atbilstoši LDDK novērtējumam¹ ANM plānā tikai 33% plānotās izmaksas ir atbalstāmas, savukārt 53% ir diskutējamas un 14% ir noraidāmas. Attiecībā uz ANM plāna programmām (reformu un investīciju virzieniem) - 46% ir atbalstāmas, 44% - diskutējamas, 11% - noraidāmas. Attiecībā uz sasniedzamajiem rezultatīvajiem rādītājiem – 34% ir atbalstāmi, 26% - diskutējami un 39% - noraidāmi. Pēc LDDK aplēsēm ir diskutējamas ANM plānā paredzētās izmaksas 718 349 371 EUR apmērā un ir noraidāmas 192 349 587 EUR apmērā. Kopumā ierosinām pārskatīt izmaksas vismaz **910 698 958 EUR apjomā jeb 67% no kopējā ANM plāna finansējuma.**

¹ Novērtējums: atbalstāms – atzīmēts ar zaļu, diskutējams – dzeltens, noraidāms – sarkans.

LDDK ieskatā galvenie iemesli, kādēļ ir jāveic ANM plānā paredzēto programmu (reformu un investīciju virzienu), izmaksu un sasniedzamo rezultatīvo rādītāju būtiska pārskatīšana, ir šādi (papildus informācija 3., 4. un 5.pielikumā):

- 1. Enerģētikā:** nepieciešams koncentrēties uz elektrotīklu infrastruktūras uzlabošanu un attīstīšanu, lai varētu uzņemt ārpussistēmas saražoto elektroenerģiju kopējā tīklā;
- 2. Transportā:** nepieciešams attīstīt vairākus risinājumus, kas veicinātu vietējo ekonomiku un kuri var uzrādīt patiesu CO2 samazinājumu. Nepieciešams veicināt tādus risinājumus, kas sekmē ražošanu Latvijā, attīstot ne tikai transporta “zaļināšanu”, bet arī investējot ražošanā Latvijā, veidojot ciklu, kur vieni ražo, citi izmanto transportu Latvijā, kas veicina zaļās domāšanas principu ieviešanu. Šādam risinājumam būtu multiplikatora efekts, kas ne tikai uzlabotu transporta jomu, bet arī uzņēmējdarbības vidi;
- 3. IT risinājumos:** nepieciešams, pirmkārt, koncentrēties uz jau esošo IT sistēmu savietojamības veidošanu (veikt IT sistēmu auditu, izstrādāt savietojamību esošajiem IT risinājumiem un tikai tad investēt jaunās IT sistēmās), otrkārt, precizēt un noteikt Latvijas izaugsmi nodrošinošu platjoslas tīkla attīstības mērķus (savienojamība visiem galvenajiem sociālekonomiskajiem virzītājspēkiem un mājaisaimniecībām pieejams augstas ātrdarbības savienojamības nodrošinājums, kā arī izglītības iestāžu pieslēgumi un gala iekārtu pieejamība);
- 4. Uzņēmumu digitalizācijā:** nepieciešams savietot sasniedzamos rezultatīvos rādītājus - uzņēmumiem, kuri būs veikuši Digitālo brieduma testu, būtu jābūt iespējai saņemt arī finansējumu digitālo uzlabojumu veikšanai;
- 5. Uzņēmējdarbības vides uzlabošanā un nevienlīdzības mazināšanā:** nepieciešams izvērtēt ieguldījumus pirms veidot jaunus industriālos parkus un nepieciešams novērtēt klasteru darbības ietekmi uz uzņēmumiem, it īpaši ārpus Rīgas un lielajām pilsētām;
- 6. Veselības aprūpē:** nepieciešams finansējumu ieguldīt reālos risinājumos, kas uzlabotu pakalpojumu pieejamību iedzīvotājiem, kā arī paredzēt investīcijas pasākumos, kas vērsti uz sagatavoto speciālistu – māsu un ārstu skaita palielināšanu; kopējo datu infrastruktūru radīšanu, prasmju attīstību un speciālistu nonākšanu veselības aprūpē. Šo mērķu sasniegšanai jāuzlabo sadarbība starp nozares izglītības iestādēm, universitātēm, universitāšu un reģionālajām slimnīcām, lai radītu vienotu studiju un tālākizglītības infrastruktūru;
- 7. Augstākajā izglītībā:** nepieciešams reformas ietvaros ieviest darba vidē balstītas (DVB) mācības augstākajā izglītībā kā pilotprojektu visos Latvijas plānošanas reģionos, vienlaicīgi sekmējot reģionālās attīstības jautājumus, uzlabojot uzņēmumu sadarbību ar izglītības iestādēm un attīstot nodarbinātību reģionos. Šādam risinājumam būtu multiplikatora efekts, kas ne tikai uzlabtu izglītības sistēmas darbību, bet arī uzņēmējdarbības vidi un nodarbinātību.

Informējam, ka **LDDK biedri ir identificējuši vairākas investīciju jomas un projektus iekļaušanai ANM plāna izmaksu un finansējuma sadaļā 543 000 000.00 EUR** apmērā (papildus informācija 6.pielikumā).

Lūdzam skaidrojumu ANM plāna finansēšanas nosacījumiem, proti, vai pievienotās vērtības nodoklis (PVN) tiktu iekļauts attiecināmajās izmaksās. PVN neattiecināmības gadījumā jautājums ir par papildus 286 000 000 EUR izmaksām un atsevišķo komponentu finansēšanas kārtību un avotiem (sk. 7.pielikumu)

Pielikumā:

1. *LDDK vēstule FM 2021.gada 9.martā, Nr.2-9e/42 Par sabiedriskajā apspriešanās nodoto Latvijas Atveseļošanas un noturības mehānisma (ANM) plāna projektu (uz 2 lpp. ar 2 pielikumiem:*
 - 1.1. *LDDK pozīcija Nacionālās trīspusējās sadarbības padomes (NTSP) sēdei 2021.gada 29.janvārī Par Latvijas Atveseļošanās un noturības mehānismu” uz 2 lpp;*
 - 1.2. *LDDK pozīcija Nacionālās trīspusējās sadarbības padomes (NTSP) sēdei 2020.gada 18. decembrī Par Latvijas Atveseļošanās un noturības mehānismu” uz 7 lpp.*
2. *ANM plāna novērtējums uz 3 lpp.;*
3. *Komentāri par ANM plāna programmām (reformu un investīciju virzieniem), izmaksām un sasniedzamajiem rezultatīvajiem rādītājiem uz 5 lpp.;*
4. *Novērtējums un komentāri par ANM plāna 1. pielikums: Izmaksas un finansējums*
5. *Novērtējums un komentāri par ANM plāna 2. pielikums: Rādītāju apkopojums*
6. *LDDK biedru identificētie projekti iekļaušanai Latvijas Atveseļošanas un noturības mehānisma (ANM) plāna izmaksu un finansējuma sadaļā uz 2 lpp.;*
7. *ANM plāna komponentu finansējums uz 1 lpp.*

Ģenerāldirektore

Līga Meņģelsone